



КОНСПЕКТ

ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОКС „БАКАЛАВЪР“ СПЕЦИАЛНОСТ „СЧЕТОВОДСТВО“

История и теория на счетоводството

- 1. Предмет на счетоводното изследване.** Счетоводна представа за капитала и неговото двааспектно проявление. Капиталови сегменти – характеристика и особености.
- 2. Теоретична представа за счетоводно равновесие.** Равенството между активи и пасиви като базово условие за изследване на капитала.
- 3. Водещи счетоводни принципи** – дефинитивна представа, същност, законови предписания. Частна методология на счетоводното изследване.
- 4. Счетоводна представа за стопанска операция.** Концепцията за двата равностойни ефекта. Промени в структурата и размера на капитала в зависимост от вида на стопанската операция.
- 5. Счетоводни сметки** – същност, видове, особености. Структура и съдържание на счетоводната информация, отразена по синтетичните и аналитичните сметки.
- 6. Счетоводните статии като модел за отразяване на стопанските операции.** Същност и логика на кореспонденцията. Видове счетоводни статии.
- 7. Документирането като елемент в частната счетоводна методология** – същност, особености, значение, законови предписания. Видове счетоводни документи. Доминираща роля на първичните счетоводни документи.
- 8. Инвентаризирането като елемент в частната счетоводна методология** - същност, особености, значение, законови предписания. Счетоводна концепция за отчитане на липсите и излишъците.
- 9. Оценяването като елемент в частната счетоводна методология** - същност, особености, значение, видове, законови предписания.

10. Калкулирането като елемент в частната счетоводна методология, изследващ производствените фактори. Същност на понятието „себестойност“.

11. Обобщаване на счетоводната информация. Същност и значение на оборотната ведомост. Заключителни счетоводни документи. Балансът като статична информация за размера и структурата на капитала. Връзка между баланса и счетоводните сметки.

Корпоративно счетоводство

1. Счетоводна представа за производствен процес - участие на различните производствени фактори в него и особености при счетоводното отразяване.

2. Счетоводно изследване на дълготрайните материални и нематериални активи като производствен фактор. Оценяване на дълготрайните активи. Модели на счетоводно отразяване. Методи за амортизация.

3. Счетоводно изследване на материалите като производствен фактор. Подходи за установяване на отчетната им стойност. Модели на счетоводно отразяване. Оценяване при отписване – препоръчителни методи и алтернативен метод.

4. Счетоводно изследване на разходите по критерия *икономическо съдържание* и по критерия *функционално предназначение*. Модели на счетоводно отразяване. Създаване на счетоводна информация за производствената себестойност. Същност и отразяване на незавършеното производство.

5. Основни и допълнителни разходи – същност и особености при тяхното отразяване. Модели на отразяване.

6. Счетоводно отразяване на продажбите. Нетни приходи от продажби на продукцията, пълна себестойност на продадената продукция и резултат от продажбите. Продажби на услуги, дълготрайни активи, материали. Операционно- резултатен характер на счетоводните сметки, отчитащи продажби.

7. Счетоводно отчитане на дебиторската и кредиторската задлъжнялост на дружеството. Отразяване и анализ на разчетните отношения. Особености при отразяване на разчетните отношения с персонала.

8. Финансови разходи и финансови приходи – същност, многообразие, модели за отчитане. Същност и особености при отчитането на извънредните разходи и извънредните приходи.

9. Счетоводно изследване на крайния финансов резултат. Счетоводна и балансова печалба. Преобразуване на печалбата. Счетоводна загуба и компенсиране.

10. Разпределяне на балансовата печалба – същност и счетоводно отразяване. Съдържание и структура на капитала на учредителите. Съдържание и структура на привлечения капитал. Асоциация между капиталовите източници и задълженията на дружеството.

Счетоводство на банките

1. Характеристика на дейността и счетоводството на банките.

Характеристика на дейността на банките като обект на счетоводството. Специфики в организацията и методологията на счетоводството в банките.

2. Счетоводно отчитане на собствения капитал в банките.

Характеристика на собствения капитал на банките. Счетоводно отчитане на основния капитал на банките. Счетоводно отчитане на капиталовите резерви на банките. Счетоводно отчитане на финансовите резултати на банките.

3. Счетоводно отчитане на привлечения капитал в банките.

Характеристика на привлечения капитал на банките. Счетоводно отчитане на приетите срочни депозити в банките. Счетоводно отчитане на привлечените средства по разплащателни и други сметки в банките. Счетоводно отчитане на получените заеми в банките.

4. Счетоводно отчитане на емисионно-касовите операции в банките.

Характеристика на емисионните операции в БНБ. Счетоводно отчитане на емисионните операции в БНБ. Счетоводно отчитане на движението на наличните средства между банките. Характеристика на касовите операции в банките. Счетоводно отчитане на касовите операции в банките.

5. Счетоводно отчитане на финансовите активи в банките.

Характеристика и класификация на финансовите активи на банките. Счетоводно отчитане на финансовите активи в банките.

6. Счетоводно отчитане на предоставените кредити в банките.

Характеристика и класификация на предоставените кредити на банките. Счетоводно отчитане на предоставените кредити в банките. Счетоводно отчитане на очакваните кредитни загуби по предоставените кредити в банките.

7. Счетоводно отчитане на платежните операции в банките.

Същност на платежните операции и платежната система. Модели за извършване на платежни операции. Счетоводно отчитане на плащанията между банките. Счетоводно отчитане на платежните операции.

8. Счетоводно отчитане на разходите в банките.

Характеристика на разходите като обект на счетоводно отчитане в банките.

Счетоводно отчитане на финансовите разходи в банките. Счетоводно отчитане на разходите по икономически елементи в банките. Счетоводно отчитане на разходите за бъдещи периоди в банките.

9. Счетоводно отчитане на приходите в банките.

Характеристика на приходите като обект на счетоводно отчитане в банките.

Счетоводно отчитане на финансовите приходи в банките. Счетоводно отчитане на приходите от продажби и други приходи в банките. Счетоводно отчитане на приходите за бъдещи периоди в банките.

10. Годишно счетоводно приключване и годишен финансов отчет в банките.

Особености на годишното счетоводно приключване и годишния финансов отчет на банките. Елементи на годишния финансов отчет на банките. Съставни части на годишния финансов отчет на банките.

Счетоводство на публичния сектор

1. Бюджетна система. Бюджетната организация – обект на счетоводството.

Обща характеристика на бюджетната система в Р. България, същност и видове бюджетните организации.

2. Нормативна уредба на бюджетната система. Закон за публичните финанси (специален закон), Закон за счетоводството (общ закон), ДДС (писмо на Дирекция Държавно Съкровище) като поднормативен акт за публичния сектор. Счетоводни стандарти за публичния сектор, Единна бюджетна класификация, Сметкоплан на бюджетните организации.

3. Счетоводни принципи в отчетността на бюджетните организации.

Специфика на прилагането на счетоводните принципи за (текущо) начисляване и касова основа. Счетоводни принципи и видове отчети.

4. Бюджетните организации като разпоредители с бюджети. Класификация на разпоредителите.

5. Основни показатели на бюджетите и сметките за средства от ЕС – приходи, разходи, бюджетни взаимоотношения, бюджетно салдо, финансиране на бюджетното салдо.

6. Особенности на отчетния процес в бюджетната организация. Единна бюджетна класификация и Сметкоплан на бюджетните.

7. Особенности в отчитането на паричните средства. Прилагането на „Единна сметка“. Транзитна сметка и сметка за наличности. Предназначение и функциониране на системата за електронни плащания в бюджетната сфера „СЕБРА“.

8. Особености в отчитането на приходите и трансферите. Данъчни и неданъчни приходи. Отчитане на помощите. Отчитане на приходите от нефинансови активи – дълготрайни активи и материални запаси. Същност и значение на трансферите като специфична форма на опериране с бюджетни средства.

9. Особености при отчитане на разходите. Отчитане на разходите по икономически тип. Отчитане на финансовите разходи. Отчитане на разходите, свързани с нефинансови активи – дълготрайни активи и материални запаси.

10. Отчитането на разчетите. Особености на централизирана система за внасяне на осигурителните вноски и данъците върху доходите на физическите лица.

11. Особености при изготвяне на оборотните ведомости по разпоредители с бюджети, на отчети за касовото изпълнение на бюджета и на финансовите отчети. Състав, структура и процедури по изготвяне на касовия отчет за изпълнение на бюджета и на финансовия отчет.

Счетоводни стандарти

1. Обща характеристика на счетоводните стандарти като форма на счетоводно-правна регулация. Национални счетоводни стандарти (НСС) и Международни счетоводни стандарти (МСС) – приложно поле и особености при прилагането им.

2. Световни счетоводни системи (основни школи в счетоводството) и фактори, обуславящи различията помежду им. Процеси на глобализация, стандартизация и хармонизация в счетоводството.

3. Въведение в прилагането на счетоводните стандарти. Етапи в историческото развитие на МСС. Възникване и развитие на НСС. Процедура по приемане на МСС. Приложение на МСС в ЕС.

4. Структура и съдържание на счетоводните стандарти. Разлики между прилагането на счетоводните стандарти и традиционното разбиране за нормативно регулиране на счетоводството у нас. Техника за прилагане на счетоводните стандарти.

5. Особености при отчитането на нефинансовите активи и разлики в някои аспекти на счетоводното им третиране по МСС и по НСС. Дълготрайни материални и нематериални активи. Инвестиционни имоти. Материални запаси. Нетекущи активи, държани за продажба. Биологични активи и земеделска продукция.

6. Особености при отчитането на финансовите активи и разлики в някои аспекти на счетоводното им третиране по МСС и по НСС. Понятие за финансов инструмент. Видове финансови инструменти. Класификация на финансовите активи за

целите на счетоводното им отчитане. Инвестиции в дългови инструмент. Инвестиции в капиталови инструменти.

7. Особености при отчитането на търговските вземания и разлики в някои аспекти на счетоводното им третиране по МСС и по НСС. Първоначално признаване и оценяване. Критерии за признаване на приходи. Продажба и отписване на вземания. Обезценка на вземания.

8. Особености при отчитането на собствения капитал и разлики в някои аспекти на счетоводното му третиране по МСС и по НСС. Теоретична постановка за разграничението между пасиви и собствен капитал. Понятие за капитал. Особености при отчитането на привилегированите акции. Емитиране и обратно изкупуване на обикновени акции. Разпределение на дивиденди.

9. Особености при отчитането на финансовите пасиви и разлики в някои аспекти на счетоводното им третиране по МСС и по НСС. Отчетни категории финансови пасиви. Финансови пасиви по амортизирана стойност и финансови пасиви по справедлива стойност.

10. Особености при отчитането на нефинансовите пасиви и разлики в някои аспекти на счетоводното им третиране по МСС и по НСС. Провизии и условни пасиви.

Счетоводна политика и финансови отчети

1. Счетоводна политика на нефинансовото предприятие. Общи счетоводни принципи при представяне на финансовите отчети. Оценяване на елементите на финансовите отчети. Концепция за капитала.

2. Същност и принципи при разработване на счетоводната политика. Нормативна обвързаност счетоводната политика и приложими нормативни актове за регулация на счетоводната отчетност на предприятието.

3. Представяне на счетоводната политика и промените в нея. Разработване на счетоводната политика: общи изисквания и етапи. Оповестяване на счетоводната политика. Промени в счетоводната политика и отражението им върху оценката на отделните елементи на финансовите отчети

4. Годишно счетоводно приключване. Подготовка и етапи на годишното счетоводно приключване. Изготвяне на оборотна ведомост, като основа за съставяне на финансовите отчети.

5. Същност и представяне на финансовите отчети. Същност на финансовите отчети. Потребители на финансовите отчети и техните информационни потребности. Елементи на финансовите отчети и тяхното представяне.

6. Структура и съдържание на финансовите отчети. Съдържание на финансовите отчети. Счетоводен баланс. Отчет за приходите и разходите. Отчет за собствения капитал. Отчет за паричните потоци. Приложения към финансовите отчети.

7. Оценка и представяне на активите и пасивите в годишния финансов отчет. Оценка на валутните активи и пасиви в края на отчетния период. Оценка след първоначално признаване на нетекущите активи, материалните запаси и финансови инструменти. Отразяване на провизиите, условните активи и условни пасиви.

8. Представяне и оценка на приходите и разходите в годишния финансов отчет. Представяне на договорите за строителство във финансовите отчети. Представяне на дарения предоставени от правителството и оповестяване на правителствена помощ във финансовите отчети. Схема за определяне на облагаемата печалба.

9. Отчети за паричните потоци. Същност и характеристика на паричните потоци. Класификация на паричните потоци за целите на представянето им във финансовите отчети.

10. Технология на изготвяне на финансовите отчети. Последователност на съставяне на отделните отчети на годишния финансов отчет. Установяване на функционалните връзки и зависимости между отчетите.

Анализ на счетоводната информация

1. Общи принципи на анализа на счетоводната информация в предприятието. Финансовите отчети, основен източника на информация за анализ на счетоводната информация. Същност и видове на анализ на финансовите отчети. Потребители и сфери на приложение на анализа.

2. Инструменти използвани за анализ на счетоводната информация. Методи за анализ на финансовите отчети. Модели и показатели за анализ на счетоводната информация.

3. Счетоводен анализ на баланса. Структура и информационно съдържание. Връзка на счетоводния баланс с други информационни източници. Методи за анализ на активите и източници на имущество на предприятието.

4. Счетоводен анализ на отчета за приходи и разходи. Структура и информационно съдържание. Връзка на отчета за приходи и разходи с други информационни източници. Методи за анализ на финансовия резултат на предприятието при вземане на управленски решения.

5. Счетоводен анализ на отчета за паричните потоци. Структура и информационно съдържание. Специфика на представяне на изходящите и входящи парични потоци. Отчетът за паричните потоци източник за извършване на анализ на паричните наличности и парични еквиваленти на предприятието.

6. Счетоводен анализ на отчета за собствения капитал. Структура и информационно съдържание. Отчета за собствения капитал източник на информация за структурата и изменението на собствения финансов ресурс на предприятието.

7. Счетоводен анализ на ликвидността на предприятието. Коефициенти за анализ на ликвидността и интерпретация на резултатите.

8. Счетоводен анализ на финансовата устойчивост на предприятието. Коефициенти за анализ на финансовата устойчивост на предприятието и интерпретация на резултатите.

9. Счетоводен анализ на финансовия резултат на предприятието. Коефициенти за анализ на рентабилността и ефективността на дейността на предприятието и интерпретация на резултатите.

10. Счетоводен анализ на деловата ефективност на предприятието. Коефициенти за изчисляване на оброщаемостта интерпретация на резултатите.

Счетоводен и финансов одит

1. Стандартизацията при одитния процес. Цели и принципи на одита. Място на стандартизацията при одита. Предпоставки за стандартизация. Същностна характеристика на стандартизацията. Предимства и недостатъци на одиторските стандарти. Цел на независимия финансов одит. Принципи на организацията и осъществяването на външния одит.

2. Условия на одиторските ангажменти. Проучване и планиране на одита. Отговорност на одитора относно измами при одита на финансовите отчети. Същност на писмото за поемане на одиторски ангажмент. Обхват на писмото за поемане на одиторски ангажмент. Договор за извършването на одит. Проучване на икономическия субект. Планиране и програмиране на одита. Одиторска документация. Същност на грешките и предпоставки за тяхното възникване. Обща характеристика на измамите. Видове незаконни действия. Същественост на грешките и тяхната оценка. Роля на одитора за разкриване на грешките и незаконните действия.

3. Одиторска извадка и одиторски доказателства. Същност на одиторската извадка. Методи за формиране на одиторската извадка. Характеристика на одиторските доказателства. Видове доказателствени средства. Източници за набиране на одиторски доказателствени средства.

4. Аналитични процедури при одита. Оценка на принципа – предположение за действащо предприятие. Същност на аналитичните процедури. Видове аналитични процедури. Прилагане на аналитичните процедури при отделните етапи на одита. Същност

и особености на оценката на принципа-предположение за действащо предприятие. Одиторски процедури при оценката на принципа-предположение за действащо предприятие.

5. Документиране на резултатите от финансовия одит. Процедури по оформяне на заключението. Обща оценка на икономическия субект. Оценка на резултатите от одиторските процедури. Документиране на резултатите. Принципи на документирането.

6. Съвместна работа с друг одитор. Обща характеристика на стандарта. Функции на основния одитор. Функции на друг одитор. Функции на вътрешния одитор.

7. Контрол върху качеството на одиторската дейност. Същност и особености на контрола върху качеството на одиторската дейност. Обхват на контрола върху качеството на одиторската дейност.

8. Проверка на прогнозната финансова информация. Същност и особености на прогнозната финансова информация. Обхват на одиторските процедури при проверката на прогнозната финансова информация.

9. Последващи събития след датата на баланса. Характеристика на последващите събития. Одиторски процедури по оценка на последващите събития. Събития, настъпили до датата на одиторския доклад. Факти, оповестени след датата на одиторския доклад, но преди неговото съставяне. Факти, установени след публикуването на финансовия отчет.

10. Ангажименти за преглед, договорни процедури и компилиране на информация. Същност на прегледа и одиторски процедури при осъществяването му. Особенности на ангажимента за извършване на договорни процедури. Характеристика на ангажимента за компилиране на информация.

Счетоводен анализ на финансовите отчети в публичния сектор

- 1.** Приложими счетоводни стандарти от предприятията от публичния сектор.
- 2.** Специфични моменти в счетоводното отчитане на амортизациите в предприятията от публичния сектор.
- 3.** Специфика на годишното счетоводно приключване в предприятията от публичния сектор.
- 4.** Принципи, въз основа на които се съставят финансовите отчети на предприятията от публичния сектор.
- 5.** Елементи, форма, структура и съдържание на финансовите отчети на предприятията от публичния сектор.

6. Критичен анализ на нормативното регламентиране на структурата и съдържанието на финансовите отчети в публичния сектор.

7. Недостатъци в структурата и съдържанието на финансовите отчети в публичния сектор.

8. Проекции за усъвършенстване на финансови отчети в публичния сектор.

9. Адаптиране на финансовото отчитане в публичния сектор към философията на МССПС.

10. МССПС 1 Представяне на финансови отчети и МССПС2. Отчет за паричните потоци. Сравнителен анализ със СС.

Препоръчителна литература

1. Аверкович, Счетоводна политика на нефинансовите предприятия”, Фабер, 2008
2. Атанасов Ат. и др., Независим финансов одит, Свищов, 2014
3. Вейсел А., Стандартизация в одита, ИК „АЛТ-50“, 2014
4. Вейсел А., Одитинг (Финансов одит), Сиела, 2015
5. Дурина Д., Счетоводна политика. Счетоводни сметки, ФарКом, 2008
6. Донев К и др., Теория на финансовия контрол, Варна, 2010
7. Динев, Златарева, Теоретични основи на счетоводството, София, 2011
8. Динев М., Контрол и регулиране в социалното управление, София, 2015
9. Димитров М., Андреев Ив., Счетоводен анализ, Абагар, 2015
10. Душанов, Димитров, Курс по счетоводство на предприятието, Тракия-М, 2016
11. Иванов Г., Костова С., Одит, Свищов, 2012 г.
12. Костова Н., Финансово-счетоводен анализ, Варна, 2010
13. Любецка Й., Счетоводна теория, Пловдив, 2020
14. Любецка Й., Счетоводна интерпретация на стопанския процес, Пловдив, 2011
15. Миланова Е., Вътрешен анализ на адекватността на капитала – финансово-счетоводни аспекти, София, 2011
16. Михайлов М., Митов К., Колева Р., Анализ на търговския бизнес, Фабер, 2012
17. Миланова Е., Орешаров Н., Счетоводна политика и финансови отчети на предприятието, София, 2015
18. Симеонов О., Контролинг. Основи на контролинга. Оперативен контролинг, Тракия - М, 2004
19. Стоянов, Фесчиян, Башева, Андасарова, Счетоводство на банките, София, 2018
20. Томов Й., Костова С., Одиторски стандарти, Свищов, 2008
21. Томов Й., Теория на контрола и одита, Свищов, 2009
22. Томева М., Петкова З., Финансов контрол, В. Търново, 2013
23. Фесчиян, Д. и колектив (2017). Счетоводство в публичния сектор. София: Издателски комплекс УНСС

24. Фесчиян , Д., Андасарова , Р. и др. Годишно счетоводно приключване в бюджетните предприятия. Годишно приключване без пропуски и грешки, Резон-България, София, 2018
25. Фесчиян , Д. (2023). За необходимостта от стандартизирани финансови отчети в публичния сектор. Списание на ИДЕС, 2, 1-25
26. Чуков Кр., Финансово-стопански анализ, София, 2010
27. www.BNB.bg
28. <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135837967>
29. <http://www.minfin.bg/bg/1039>
30. <http://www.minfin.bg/bg/1037>
31. <http://www.minfin.bg/bg/1034>
32. <http://www.minfin.bg/bg/1038>
33. <http://www.minfin.bg/bg/1017>
34. <http://www.minfin.bg/bg/1017>
35. <http://www.minfin.bg/bg/1017>
36. <http://www.minfin.bg/bg/1038>
37. Закон за счетоводството, 2024
38. Закон за корпоративното подоходно облагане, 2024
39. Закон за ДДС, 2024
40. Закон за БНБ, 2024
41. Закон за кредитните институции, 2024
42. Закон за публичните финанси, 2024
43. Закон за независимия финансов одит, 2024

Конспектът е актуализиран с решение на КС на катедра „Финанси и счетоводство“ и утвърден от ФС на Факултета по икономически и социални науки (протокол № 199/24.02.2025 г.).

Пловдив

24.02.2025 г.